

teesie

2022–2023 2(89)

„Ir išvydau šventąjį miestą“ (Plg. Ap 21,2)

Mieli „Teesie“ skaitytojai!

Šiais metais Vilniaus miestas švenčia savo 700 metų įkūrimo jubiliejų. Mums tai dar viena proga apžvelgti miesto istoriją tam, kad pamatyume Dievo pėdsakus ir ženklus, kurie iki šiol byloja mums Jo didį gailestingumą ir norą mus suvienyti Jo dangiškame mieste.

Vilnius – tai ne vien pirklių, miestiečių ar amatininkų miestas, jo paskirtis istorijoje ne tik liudyti valdovo turimą valdžią, bet ir garbinti Dievą bei Jo Šventumą, todėl mieste gausu šventovių ir bažnyčių. Praeidami pro Aušros Vartus ar apmąstydami

Gailestingą Jėzaus paveikslą mes, kaip pakrikštytieji, esame kviečiami į dangiškąją Jeruzalę.

Miestą sudaro įvairios bendruomenės, kurios įvairiais ryšiais susijungia į vieną ląstelę – visuomenę. Mūsų seminarija, kaip ir šio šventojo miesto dalis, švenčia savo atkūrimo 30-metį, o tai leidžia ir mums pažvelgti, kaip mūsų bendruomenė prisideda prie šio miesto statymo, kad kiekvienas tikintysis žvelgdamas į mūsų bendruomenės darbą, galėtų kartu su apaštalu Jonu teigti: „ir išvydau šventąjį miestą“ (Ap 21,2).

„Teesie“ redakcija

1 REDAKCIJOS ŽODIS

2 Doc. dr. Liudas Jovaiša
DEŠIMT ATMINTIES VARTŲ

9 J. M. rektorius kun. A. Šuškevič
ir kun. vic. M. Bernotavičius
SEMINARIJA PO 30
METŲ – KAS PASIKEITĖ?
KAIP JAUTĖTĖS BŪDAMI
ANKSČIAU KLIERIKAIS, O
DABAR – FORMATORIAIS?

14 Kl. Kristijonas Guščius
VILNIUS – KRIKŠČIONIŲ
CENTRAS

16 III kurso klierikai
SUSIPAŽINKIME!

21 Kl. Zenonas Turauskas
VILNIUS –
GAILESTINGUMO MIESTAS

27 VI kurso klierikai
„JAU ABSOLVENTŲ“
PRISIMINIMAI

MALDA AUŠROS VARTŲ

MARIJAI

*O mano Motina, Švenčiausioji
Mergele Marija, aš visiškai atsiduodu
Tavo malonei ir neapsakomam
Gailestingumui šiandien ir visados,
o labiausiai mirties valandoje. Tau
pavedu savo sielą ir kūną, visą viltį
ir džiaugsmą, visas savo kančias ir
nelaimes! Gyvenimą ir jo pabaigą į
šventąsias Tavo rankas atiduodu, kad
per Tavo nuopelnus visi mano darbai
ir veiksmai būtų sutvarkyti ir sutaikyti
pagal Tavo šventą norą ir mieliausiojo
Tavo Sūnaus valią!*

Amen.

Redaktorius Klr. Tomas Liucijanas Jundo
Bendradarbiai Klr. Martynas Kandratavičius
Klr. Ignas Šopaga
Klr. Kristijonas Guščius
Angelė Jundo
Dizainerė Lina Bastienė
Spausdino UAB „Infosiūlas“, Vilnius

Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarija
Kalvarijų g. 325, LT-08420 Vilnius
tel. (8-5) 2 70 1602

www.seminarija.lt
www.facebook.com/Vilniausseminarija
www.instagram.com/sv_juozapo_seminarija

Septyni krikščioniškojo Vilniaus amžiai: dešimt atminties vartų

Doc. dr. Liudas Jovaiša

Prologas

Prieš septynis šimtmečius šį miestą įkūrė pagonių kunigaikštis. Vis dėlto pirmą kartą Vilniaus vardą užrašė krikščionio – brolio pranciškono – ranka. Tai buvo tarsi *civitas christiana* ateities pranašystė, išsipildžiusi Gedimino anūko Jogailos laikais. Valdant Jogailos anūkui Aleksandrui, Vilnius įgijo vieną iš krikščioniškųjų Viduramžių Europos miestų atributų ir tapatybės ženklų – gynybinę sieną su vartais. Jų pavadinimai, lokalizacija, funkcija – raktai į visą krikščioniškojo Vilniaus istoriją. Pradėję nuo šiaurės pusės, apeikime miestą taip, kaip jį kasdien apeina saulė – iš rytų į vakarus.

I. PILIES VARTAI. SOSTINĖ

Tai vieninteliai miesto vartai, kurie ne atsiverdavo į priemiesčius ar į užmiestį, o jungė savivaldų miestą su pilimi (valdovo teritorija), taip pat ir su joje stovinčia katedra (dar vadinta „pilies bažnyčia“). Jei ne ši pilis, Vilnius būtų buvęs eilinis miestas; tik valdovo rezidencija darė jį sostine. Tiesa, pastaruosius 200 metų (1795–1990) Vilnius tikros sostinės statuso praktiškai neturėjo. Vis dėlto jau pirmųjų istorijos amžių „įkrovos“ pakako, kad, sakydami „Vilnius“, tam tikrais atvejais galėtume turėti omenyje „Lietuvą“. Pilyje pastatytoji katedra, simboliškai įkūnijusi pagoniško krašto konversiją, tapo visų Lietuvos bažnyčių motina;

Pilies vartai

šioje šventovėje prieglobstį po mirties radęs princas Kazimieras tapo visos Lietuvos šventuoju globėju. Sugriuvus ar apgriuvus valdovų rezidencijoms, o vėliau ir visai valstybei, būtent Katedra – kad ir be trofėjinių Žalgirio mūšio vėliavų, su užmarštin nugrimzdusiais valdovų kapais, išsisklaidžius didingiems *Te Deum laudamus* garsams po Oršos, Salaspilio, Chotino pergalių, – buvo gyva XIX ir XX a. lietuvių ir Lietuvos jungtis su didinga praeitimi. Tai, kaip valdovų istoriją absorbavo ir sublimavo Katedra, tapdama savotišku valstybingumo pakaitalu, regimai įkūnija jos varpinės bokštas: iš po žemės išaugęs gynybinio Žemutinės pilies bokšto pavidalu, jis stiebiasi aukštyn, remdamasis į praeities statinį tartum į naujos realybės, funkcijos ir epochos postamentą. Matyt, tokią Katedros kaip istorinės Lietuvos ir jos valstybingumo širdies tapatybę atpažino ir sovietų valdžia, iš pradžių pasirūpinusi, kad šventovė būtų uždaryta, o vėliau inicijavusi ir šventojo Lietuvos globėjo relikvijų iškraustymą.

II. BERNARDINŲ VARTAI. VIENUOLIJOS

Bernardinų vartai

Brolių ir seserų vienuolių bendruomenės yra vienintelė gyva jungtis, XXI a. pradžios Vilnių tebesiejantį su jo pradžių pradžia – kunigaikščio Gedimino ištarme. XIX–XX a. sąvartoje toji jungtis kabojo ant plauko – vienintelio oficialiai tebeveikiančio seserų benediktinių vienuolyno. Sovietmečiu tą jungtį tepalaikė pavieniui ar po kelias privačiuose butuose ar namuose gyvenančios seserys. Nors ši gija ir plonytė (o gal kaip tik dėl to), ji ypač brangi šaliai ir miestui, kuriuose daugumą senųjų tradicijų negailestingai sukarpė istorijos žirklys.

Vienuolių bendruomenės suformavo ir senojo Vilniaus architektūrinį veidą – tą bokštų, kupolų ir frontonų rezginį, kurį, žvelgdami nuo aplinkinių kalvų, regime išdrikusį žemai slėnyje, su vakaro saulės nutvieskiamais ir tomis akimirkomis kažin kokios mistiškos gyvybės įgaunančiais bažnyčių fasadais. Bemaž visos senojo Vilniaus šventovės (išskyrus katedrą, Šv. Jono, Švč. Trejybės (dabar – Dievo Gailestingumo) ir Šv. Stepono bažnyčias) atsirado mieste įsikūrusių vienuolių bendruomenių dėka. Amžiams bėgant šios puošmenos, tarsi brangakmeniai, viena po kitos susijungė į Dievop kylančią ir keliančią Vilniaus kraštovaizdžio karūną.

III. SPASO (IŠGANYTOJO) VARTAI. KRIKŠČIONYS VILNIUJE

Gedimino Vilnius kūrėsi kaip kelių etnokonfesinių bendruomenių junginys. Be pranciškonų globoje susiformavusio Vokiečių kvartalo, rytų pusėje, prie Vilnios, išaugo ortodoksų rusėnų miestas, su savo cerkvėmis ir seniausiomis mieste XIII–XV a. kapinėmis ▶

(jose rasti 533 kapai). Ties šiuo nekropoliu ir stovėjo Spaso (Išganytojo) vartai, vedę į Užupio priemiestį anapus Vilnios ir tolyn – Polocko link. Nors vardą jie gavo nuo medinės stačiatikių cerkvelės, galima spėti, kad juos galėjo puošti ir ne rankų darbo Išganytojo atvaizdas – kaip vakarietiškas *Salvator mundi* ant išorinės Aušros vartų sienos.

Ilgainiui katalikų ir stačiatikių Vilnius tapo gerokai margesnis. XVI amžiuje savo bažnyčias mieste pasistatė ir evangelikai liuteronai bei evangelikai reformatai (šių bendruomenių kapinės įsikūrė užmiestyje – anapus Trakų ir Totorių vartų). XVII a. pradžioje bemaž visos stačiatikių šventovės drauge su Švč. Trejybės vienuolynu atiteko graikų apeigų katalikams; unijos nepriėmusi Rytų krikščionių bendruomenė tuomet susitelkė apie naują Šventosios Dvasios cerkvę ir vienuolyną.

IV. SUBAČIAUS VARTAI. MIESTIEČIAI

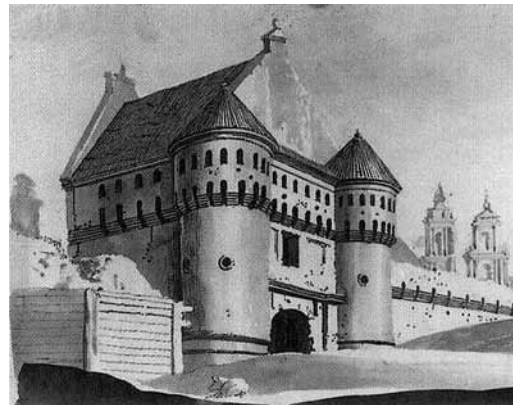
Subačius, kaip ir Savičius, buvo Vilniaus miestietis, kurio vardu vadinama gatvė, bet apie kurį ničnieko nežinome. Ir daugybę kitų savičių ir subačių dažnai

nutelbdavo reikšmingesni sostinės asmenys ir institucijos – valdovas ir jo dvaras, vyskupas ir katedros kapitula, vienuolynai ir didikų dvarai. Bet būtent miestiečių kraujas cirkuliuojo šio miesto gyslomis. Miestiečiams skirta parapiinė Šv. Jono bažnyčia buvo viena erdviausių visame Vilniuje; daugelyje kitų amatininkų cechų turėjo altorių arba koplyčių. Konfesinė tapatybė lėmė miesto magistrato (savivaldybės) sudėtį: pusė burmistrų ir tarėjų turėjo priklausyti Romos, o kita pusė – graikų tikėjimui. Šis senųjų Vilniaus miestiečių pasaulis šiandien atrodo tolimas ir paskendęs praeities vandenyne. Dar XIX amžiuje didžiumą senųjų tradicijų sunaikino Rusijos imperijos politika ir Bažnyčios bei visuomenės modernėjimas. II pasaulinio karo pervartos lėmė tai, kad daugumą Vilniaus autochtonų pakeitė atvykėliai, o genetinis vilniečių kodas buvo pakeistas. Netrukus po to, nusiritus stalininių represijų bangai, nutrūko ir daugelio šventovių, per kartų kartas „įmelstų“ senųjų vilniečių, istorija.

V. AUŠROS VARTAI. ŠVENTENYBĖS

Spaso (Išganytojo) vartai

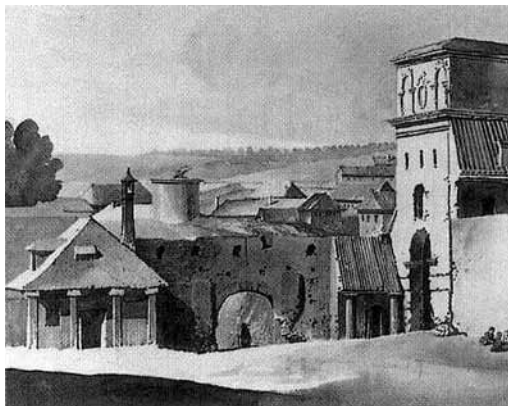
Subačiaus vartai

Apie ką kalbėti sustojus priešais Aušros vartus? Iškalbingiausia būtų nuščiūti: stabtelėti, palenkti galvą ir pasveikinti Gailestingąjį Dievo Motiną, nudelbusią akis į žemai, po jos sukryžiuotomis ilgapištėmis rankomis gulintį miestą. Bet šioje vietoje galima prisiminti ir dar du maloninguosius atvaizdus, kuriems XX amžiaus istorija nebuvo tokia gailestinga. 1750 m. „popiežiškosiomis“ (Vatikano bazilikos kapitulos) karūnomis buvo vainikuotas seserų bernardinių Šv. Mykolo bažnyčios Dievo Motinos paveikslas. Sovietų valdžiai bažnyčią uždarius, jis neteko visų savo pagarbos ženklų – karūnų, aptaisų ir votų, tačiau maldingos vagystės dėka pats buvo išgelbėtas ir rado naują buveinę Vilniaus katedroje. Kitas Švč. Mergelės paveikslas, vadintas Vilniaus Dievo Motinos vardu, sietas su Aleksandro Jogailaičio žmona Elena ir gerbtas iš ortodoksų į graikų katalikų rankas ir atgalėjusioje Švč. Trejybės cerkvėje, pradingo 1915 m. jį išvežus į Rusiją. Šiandien Ukrainos graikų apeigų katalikų bendruomenė Vilniuje prašo savo globėjos užtarimo žvelgdama į šio atvaizdo kopiją, pakabintą senojoje vietoje – viename iš šoninių altorių.

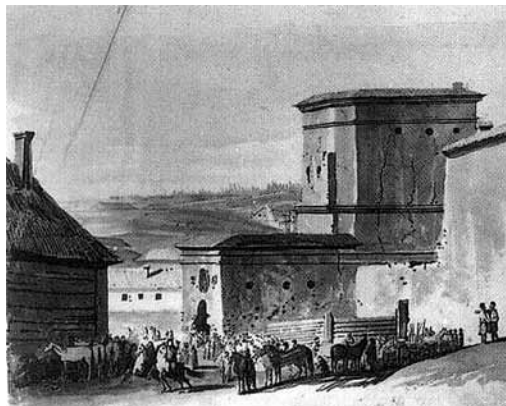
VI. RŪDNINKŲ VARTAI. ŠVENTIEJI

Ankstyvuojų istorijos laikotarpiu, XVI–XVII a., per šiuos vartus į miestą įvažiuodavo karaliai – iš Krokuvos / Varšuvos atvažiuojantys gyvi ar atvežami mirę (kaip, pvz., Barbora Radvilaitė). Nenuostabu, kad 1604 m. toks „ingresas“ surengtas ir šventojo Kazimiero kulto patvirtinimo proga: procesija, kurioje nešta šv. Kazimiero vėliava ir popiežiaus brevė, pajudėjusi iš Šv. Stepono bažnyčios, per šiuos vartus įžengė į miestą.

Tad ties Rūdninkų vartais dera prisiminti ir paminėti kilminguosius dvasia, kurių Vilnius per septynis šimtmečius matė ne vieną. Čia brendo, lavinosi, tapo vienuoliu, o vėliau – ir vienuolyno vyresniuolu, kankinys, graikų apeigų katalikų vyskupas šv. Juozapas (2023 m. bus minimi jo jubiliejiniai metai). Šv. Juozapato amžininkas – kitas kankinys, tėvas jėzuitas Andriejus Bobolė – iki šiol yra ilgiausiai Vilniuje gyvenęs šventasis. XIX amžius Vilniui dovanavo kol kas vienintelį šventąjį vilnietį – čia gimusį Juozapą (Rapolą) Kalinauską. XX a. I pusėje Vilniaus vys-

Aušros vartai

Rūdninkų vartai

kupo pal. Jurgio Matulaičio valdomoje vyskupijoje darbuosiu pal. kunigas Mykolas Sopočka, vėliau tapęs sesers šv. Faustinos Kovalskos dvasios tėvu. Jie visi jau yra tapę (ar pamažu tampa) Vilniaus tapatybės dalimi. Gal kada nors ateis laikas ir tiems su Vilniumi ir Vilniaus arkivyskupija susijusiems ir popiežiaus Jono Pauliaus II 1999 m. palaimintaisiais paskelbtiems lenkų kunigams ir vienuoliams, kurie savo tikėjimo liudijimą užantspaudavo kankinyse II pasaulinio karo metais.

VII. TRAKŲ VARTAI. *PILIGRIMYSTĖ IR EGZODAS*

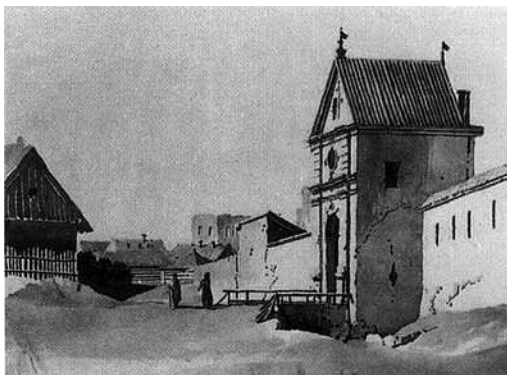
Ties Trakų vartais kitados baigėsi viena svarbiausių miesto arterijų, išvedanti į kelią senosios Lietuvos sostinės link. Vartuose kabėjusi Trakų Dievo Motinos – garbingiausio katalikiškojo Marijos atvaizdo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje – kartotė (dabar atsidūrusi Nemenčinės bažnyčioje) dažnam keliauninkui nurodydavo jo piligrimystės tikslą. Kasmet šiuo keliu leisdavosi ir kuklesnės vienuolių grupelės, ir bažnyčių brolijos, mėgdavusios pasipuikuoti savo šventąja procesijų „ginkluote“ – vėlia-

vomis, būgnais, o kartais – ir patrankėlėmis.

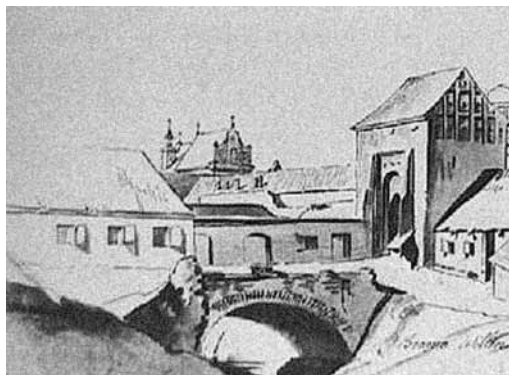
Deja, ne visada iš Vilniaus būriais traukdavo piligrimai, tik trumpam išvykstantys iš savojo miesto. XIX ir ypač XX amžiuje ir šiuo, ir kitais keliais ne savo noru Vilnių apleido daugybė žvairių tautų tremtinių ir repatriantų. Jų keliai vedė į Sibirą, Kauno Lietuvą, Vokietijos ir Lenkijos žemes. II pasaulinio karo metais nemažai daliai vilniečių (daugiausia žydams, bet ir kai kuriems krikščionims) kelias iš miesto buvo itin trumpas – iki miškingų Panerių kalvų, kur paskutinis jų ausis pasiekdavęs garsas buvo ne Vilniaus varpai, o nuožmiai kategoriškos automatų papliūpos.

VIII. VILIJOS VARTAI. *SVETIMŠALIAI*

Per Vilijos vartus buvo išeinama Neries prieplaukos link; iš čia pirkliai ir prekės vytinėmis keliavo į Prūsiją ir atgal. Iš Prūsijos ar kitų vokiečių kraštų į Vilnių atkaldavo ir nemaža naujųjų miestiečių – žvairių amatų meistrų ir pirklių, daugiausia katalikų ir liuteronų. Vokiečių katalikus iki XX a. pradžios Vilniuje jungė Šv. Martyno brolija, iš pradžių veikusi prie Šv. Ignoto, o

Trakų vartai

Vilijos vartai

vėliau – prie Šv. Onos bažnyčios. Jos dėka XIX a. pradžioje Užupyje buvo įkurtos naujos – Bernardinų – kapinės.

Ne visi vokiečių kilmės vilniečiai buvo katalikai, tačiau ir jie kūrė miesto katalikiškųjų šventovių išvaizdą ir skambesį. Po didžiųjų XVIII a. vidurio gaisrų ne vieną Vilniaus bažnyčią plastiškais bokštais, fasadais ir altoriais papuošė baroko genijus Jonas Kristupas Glaubitzas. Tuomet Vilniaus šventovėse sugriaudė ir liuteronų meistrų Zellės, Schellio, Jantzono ir Casparini vargonai, o viršum miesto stogų iš bažnyčių bokštų nuplaukė Gustavo Miorko lietuų varpų skambesys. Vienas iš jo instrumentų ir šiandienos vilniečiams kas ketvirtį valandos iš katedros varpinės tebeskelbia apie nepaliaujamai bėgantį laiką.

IX. TOTORIŲ VARTAI. NEKRIKŠČIONYS VILNIUJE

Krikščioniškai miesto bendruomenei nekrikščionys tradiciškai buvo pavojaus šaltinis ir drauge misijų objektas. Vilniuje tokių bendruomenių nuo seniausių laikų būta dviejų – žydų ir totorių. Pastarieji buvo įsikūrę už miesto sienų, Lukiškėse; manoma, kad jų apsaugai buvo patikėti vieni iš miesto vartų. Daug artimesnis ryšys – ir perkeltine, ir tiesiogine, fizinio atstumo prasme – krikščionis siejo su pačiame mieste įsikūrusiais žydais. Šiai bendruomenei ar jos nariams Vilniaus bažnyčios ir vienuolynai dažnai patikėdavo valdyti fundacines sumas; tai buvo patikimas investavimo būdas. Vis dėlto bendradarbiavimas niekada nenustelbė rūpesčio vyresniųjų tikėjimo brolių at(si)vertimu. Retkarčiais pasitaikantys žydų krikšto atvejai buvo

švenčiami iškilmingai, tačiau jokių socialinių ryšių neturintiems neofitams naujoje visuomenėje įsitvirtinti buvo nelengva. Todėl 1737 m. prie Šv. Stepono bažnyčios Vilniaus vyskupijos kunigas Steponas Turčinavičius įkūrė neofičių prieglaudą, o drauge – ir ja besirūpinančią Marijos gyvenimo seserų (marijavičių) kongregaciją – pirmąją lietuvišką neklauzūrinę moterų bendruomenę.

X. ŠV. MARIJOS MAGDALENOS VARTAI. VILNIAUS VARGŠAI IR ŠPITOLĖS

Miesto sienos perimetrą ties pilimi užbaigę vartai, kaip ir andai Šventaragio gatvė, vadinosi Šv. Marijos Magdalenos špitolės – prieš pusę tūkstantmečio įkurtos seniausios Vilniaus prieglaudos – vardu. Šie vartai dar buvo vadinami Šlapiaisiais – sakoma dėl to, kad

Šv. Marijos Magdalenos vartai

stovėjo drėgnoje vietovėje. Bet gal tas pavadinimas sietinas su ašaromis? Gal Išganytojo Kryžių apkabinusios Marijos, o gal čia prisiglaudusių vargšų, apkabinusių vienišumo, skurdo, ligos, senatvės kryžių.

Vilniaus kanauninko, medicinos daktaro Martyno Dušnikiečio įkurta špitolė dideliame Vilniaus mieste nebuvo vienintelė. Netrukus prie jos prisidėjo Švč. Trejybės vardu pavadinta prieglauda; artimo meilę – *caritas* – liudijanti jos bažnytėlė Apaizdos lėmimu XXI a. pradžioje tapo Dievo Gailestingumo šventove. 1624–1625 m. maro epidemijos metu Vilniaus gyventojai – kunigai ir vienuoliai, kilmingieji ir miestiečiai, nelikę abejingi gatvėse mirštantiems nelaimingiesiems ir nepalaidotiems jų kūnams, susibūrė į Šventųjų Juozapo Arimatiečio ir Nikodemo broliją ir įkūrė špitolę priemiestyje, už Aušros vartų (katedros požemiuose galima pamatyti apdužusią jos bažnyčios fasade buvusią memorialinę plokštę). Tuomet brolijos nariai, nebudami mirties, gabeno špitolėn maro ligonius, juos slaugė ir laidojo. Vėliau, XVIII a. pradžioje, per didįjį marą, atlikdami tokią tarnystę (laidodami maro aukas už Žaliojo tilto, priešais Šv. Rapolo bažnyčią), išmirė visi pirmieji rokitai – Vilniuje įkurtos pirmosios „lietuviškos“ vienuolijos (Šv. Roko brolijos) nariai. XVIII a. Vilniuje nauja rokitų karta drauge su „geraisiais broliais“ (bonifratris) ir gailestingosiomis seserimis (šaritėmis) išlaikė tris pirmąsias miesto ligonines: slaugė ligonius ir rengė juos susitikimui su tuo, kuris galiausiai nušluostys kiekvieną ašarą tame mieste, kur „nebebus mirties“ (Apr 21, 4).

Epilogas

Apreiškimo regėtojas, aprašydamas dangiškąją Jeruzalę, išskaičiavo dvylika šio miesto vartų: „Nuo saulėtekio pusės treji vartai, nuo žiemų treji vartai, nuo pietų treji vartai ir nuo saulėlydžio treji vartai“ (Apr 21, 13). Vilniaus vartų tebuvo dešimt ir į pasaulio šalis jie žvelgė ne taip tvarkingai. Jų skaičių ir padėtį nulėmė miesto topografija ir gatvių, virstančių užmiesčio keliais, tinklas. Vis dėlto poetinė laisvė leidžia šį skaičių skaityti ir kaip nuolankų pripažinimą, kad iki tobulo dangiškojo miesto, į kurį orientuojamės, dar toloka. Ir kartu kaip nedrąsų lūkestį, kad jau šiame – kaip ir anas, tobulasis, juosiamame sienos ir vartų – galime tikėtis išgyventi vieną kitą dangiškojo miesto piliečių patirties užuominą.

Laiko ir kismo nepažįstanti tobulybė – dieviškos būties prerogatyva; žemiškojo miesto gyvybę palaiko tik judėjimas. Tai primena ir Vilnių supančios upės – jų krantai lieka tie patys, tačiau į tą patį vandenį įbristi neįmanoma. Tą patį atkartoja ir miesto siena bei jos vartai: miestas gali užsidaryti nuo plėšikų, gintis nuo užpuolikų, tačiau sykiu turi būti atviras pasauliui: pirkliams ir elgetoms, piligrimams ir šiaip perėjūnams, saviems ir svetimiems, patogiems, naudingiems ir keliantiems iššūkių. Kad neužsisklęstų įsivaizduojamoje „puikiojoje izoliacijoje“. Kad neišleistų iš akių būties krypties ir kelionės tikslo – Amžinojo miesto.

Seminarija po 30 metų – kas pasikeitė?

Kaip jautėtės būdami anksčiau klierikais, o dabar – formatoriais?

Kun. Andžej Šuškevič

Kun. Andžej Šuškevič **Rektorius**

2023 m. liepos 16 d. Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarija švęs savo atkūrimo 30-metį. Žvelgiant iš Bažnyčios istorijos perspektyvos – tai labai trumpa laiko atkarpa, tiesiog akimirksnis. Tačiau žmogaus gyvenimo kontekste 30 metų – tai jau naujos kartos laikotarpis, tarpsnis, per kurį nemažai kas pasikeičia. Prisimenant savo formacijos laiką, o aš turėjau džiaugsmą ruošti kunigystei 1994–2000 m. laikotarpiu, ir lyginant jį su dabarties realijomis, iš vienos pusės pastebiu nemažai panašumų, sakyčiau netgi savotiško tapatumo, tačiau iš kitos pusės, neabejotinai yra ir pastebimų „plika akimi“ skirtumų.

Vienas ryškiausių ir pirmiausiai krentančių į akį skirtumų yra klierikų skaičius. Aš asmeniškai visą savo formaciją atlikau ženkliai didesnėje bendruomenėje, nei tai išgyvena dabartiniai seminaristai. Pradėjau ugdymo kelią, kuomet Seminarijoje buvo tik du pirmieji kursai ir juose buvo 35 bendramoksliai, o po to kasmet ši bendruomenė augo, nes kasmet prisidėdavo dar vienas papildomas kursas, kol man baigiant Seminariją mūsų buvo apie 70. Bendruomenės didis neabejotinai turi įtakos įvairiems vidiniams procesams ir dinamikai. Sudėtinga būtų įvertinti kokia bendruomenė – 70 ar 20 žmonių – turi daugiau plusų ar minusų, todėl nesimu to vertinti, tačiau vertėtų pažymėti, kad „praėjusio amžiaus“ Vilniaus seminarijoje klierikams nekildavo net mintis, kad gyventum kambaryje pats vienas. Visuomet turėdavai kambarioka, o kai kurie – net ir du. Tai be abejo, sukeldavo įvairių iššūkių, tačiau žvelgiant retrospektyviai galėčiau užtikrintai teigti, jog tai turėjo didžiulį privalumą tiek anuomet, ugdant charakterį ir gebėjimą sugyventi, ieškant kompromisų, išmokstant nusileisti, tiek ir dabar – susitinkant ir bendraujant su buvusiais kambariokais. Visgi, ženkliai ►

didesnis klierikų skaičius visuose keturiuose anuomet veikusiuose Lietuvos seminarijose turėjo ir savotišką neigiamą atspalvį, nes nepastebimai skatino kažkokį Seminarijų „saviizoliacijos“ efektą. Pirmuoju dešimtmečiu po Nepriklausomybės atgavimo nebuvo tradicijos susitikinėti skirtingų Seminarijų klierikams – per visus 6 mano formacijos metus su visa Vilniaus seminarija tik vieną kartą esame nuvykę į Kauno kunigų

*Šių dienų seminaristų
„kitioniškumas“ –
tai ženkliai didesnis
atvirumas*

seminarijų ir dar vieną kartą jau tik su savo kursu – į Telšių kunigų seminariją. Suprantama, kad toks reguliarių susitikimų nebuvimas įtakojo visišką nepažinimą savo „bendramokslių“, net ir iš „paralelinių“ kursų, nekalbant jau apie vyresnius ar jaunesnius klierikus iš kitų seminarijų. Todėl šiandien būna keista ir kažkiek apmaudu, kai kartais tenka susipažinti su kunigais iš kitų Lietuvos vyskupijų ir išsiaiškinti, kad tuo pat metu studijavome skirtingose seminarijose, bet neturėjome progos nei susipažinti, nei palaikyti kontaktą. Šiuo atžvilgiu dabartinė situacija yra radikaliai kitokia – jau Propedeutinio kurso auklėtiniai, savo formaciją pradėdantys Telšių vysk. V. Borisevičiaus kunigų seminarijoje, susipažįsta tiek su Kaune, tiek su Vilniuje studijuojančiais klierikais, o vėlesniais metais jų pažintis tik stiprinama bei gilinama. Tai neabejotinai turi teigiamos įtakos jau dabar ir dar labiau turės pozityvių vaisių ateityje.

Dar vienas ryškus šių dienų seminaristų „kitioniškumas“ – tai ženkliai didesnis atvirumas, pasiruošimas ir net-

gi noras dalyvauti įvairių visuomenės informavimo priemonių veikloje. Aš asmeniškai per visą savo ugdymą Seminarijoje esu parašęs tik vieną kitą straipsnelį katalikiškame žurnale, o ir kiti mano bendramoksliai ne ką daugiau šioje srityje buvo mane pralenkę. Tuo tarpu šiandien klierikai labai aktyviai dalyvauja įvairiuose televizijos ir radijo laidose (tame tarpe ir tiesioginiuose), duoda interviu internetiniams portalams ir

laikraščiams, patys kuria religinio turinio informacinius, apžvalginius ar tematinius tekstus įvairių socialinių medijų erdvėje. Žodžiu, dabartinės kartos seminaristų aktyvumas ir kompetencija viešajame diskurse yra neabejotinai ir nepaliginamai didesni, nei tai buvo prieš 30 metų. Tačiau iš kitos pusės, mano laikų klierikai (nuo 3 kurso – visi be išimties) reguliariu būdu, t.y. kas savaitę, vyko į mokyklas kaip tikybos mokytojai dėstyti tikybos. Priklausomai nuo poreikio, kai kurie turėjo tik 2–3, o kai kurie net ir 6–7 pamokas. Suprantama, pasiruošti tokiai nuolatinei misijai mokykloje buvo didžiulis iššūkis (turėtina omenyje ir tai, kad tuo metu dar nebuvo paruošta tiek metodinių priemonių, kiek yra dabar), tačiau tuo pat metu tai buvo neįkainuojama praktika bei patirtis, kuomet ne vien teoriniu būdu, bet labai praktiškai ir betarpiškai galėjai jausti vaikų ir jaunimo nuotaikas, galėjai prisiliesti prie jų džiaugsmų ir iššūkių, susijusių su Bažnyčia, tikėjimu ir kitais jiems aktualiais klausimais. Šiandien esu įsitikinęs, kad ši patirtis turėjo

mums didžiulės svarbos, besiruošiant kunigystei.

Tarp kitų skirtumų paminėčiau tai, jog pirmaisiais 6–7 metais po atkūrimo Seminarijoje buvo nemažas trūkumas vietinių dėstytojų, todėl nemažiau pusės (o gal net ir du trečdaliai, dabar tiksliai negalėčiau pasakyti) paskaitų vyko užsienio kalba per vertėją. Tai turėjo ir pozityvių, mokymosi procesą lengvinančių, bet taip pat ir kažkiek negatyvių pasekmių. Būdavo lengviau konspektuoti, nes turėdavai dvigubai daugiau laiko užsirašymui, bet kartais kildavo ir kuriozinių, situacijų, kuomet negalėdavai suprasti kai kurių pavyzdžių, kuriuos pateikdavo iš Vakarų atvykę dėstytojai ir kurie nevisai buvo suprantami mums, tų Vakarų dar visai nepažįstantiems jaunuoliams. Be abejo, buvo nemažai skirtumų vidaus tvarkos ir kasdienės disciplinos srityse. Sakykime, nuolatinis buvimas Seminarijoje, išskyrus tas dienas, kuomet buvo einama į mokyklą ir sekmadienį – į parapijas, buvo savaime suprantamas ir pernelyg nekeldavo klausimų kodėl taip yra ir kam tai reikalinga.

Visgi šalia paminėtų ir kitų, likusių nepaminėtais, skirtumų, mano supratimu, daug svarbesnis, tiesiog fundamentalus, yra panašumas, kuris jungia tiek prieš 30 metų pradėjusius savo pašaukimo kelionę, tiek ir šandien pradedančius ar tęsiančius sekimą Jėzaus pėdomis. Tas panašumas – tai akyse degantis noras tarnauti Dievui ir žmonėms, tai sielovadinės svajonės ir planai, tai troškimas nešti Jėzų tiems, kurie Jo ieško. Prisipažinsiu, kad ypač vasaromis, per dokumentų priėmimo savaitę, kuomet pradžioje kaip vicerektorius, o pastaruosius penkerius metus kaip rektorius pasitikdavau

atnešančius reikiamus dokumentus kandidatus į Seminariją, kiekvieną kart vis pagaudavau save galvojant, jog matau patį save, kuris su tam tikru jauduliu, gal net truputėlį su baime, bet ir su tvirta drąsa pareiškiantį, jog noriu būti kunigu. O visa tai yra labai panašu kodėl? Todėl, kad Šaukiantysis yra „tas pats vakar ir šiandien, ir per amžius“. Tai Jis įkvėpia norą sekti Jo pėdomis, tai Jis įdiegia ryžtą viską palikti ir džiaugsmingai, entuziastingai ir drąsiai žengti į nežinomą. Tai Jis darydavo ir Galilėjos lygumuose, ir ką tik atkurtoje Vilniaus seminarijoje, ir tai Jis taip pat šiandien. Būtent todėl panašios yra tos degančios akys ir užsiliepsnojusios širdys tų, kurie suprato kvietimą ir atsiliepė į jį. Tikiu, kad ir rytojaus Seminarija šiuo aspektu bus visiškai panaši

Kun. Mindaugas Bernotavičius

į ankstesnių metų bendruomenes.

Kun. Mindaugas Bernotavičius
Vicerektorius

Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos duris pravėriau 2003 m. rudenį. Tai buvo svarbūs seminarijos istorijai metai, nes tais metais atsirado prope-deutinis (parengiamasis) kursas. Mums, tik įstojusiems į seminariją, ši naujiena ►

reiškė visais metais ilgesnį buvimą seminarijoje. Septyneri metai studijų pradžioje atrodė tikra amžinybė, tačiau laikui bėgant, seminarijos bendruomenė, ar bent jau kurso broliai, tapo tikra antrąja šeima. Studijų seminarijoje pabaigoje, priėmęs diakono šventimus, artėjant vasarai sužinojau, kad dar metus teks praleisti seminarijoje, nes pirmąja mano tarnystės vieta tapo seminarijos propedeutinis kursas. Taip prie septynerių metų prisidėjo aštuntieji. Praėjus aštuoneriems metams seminarijoje galėjau lengviau atsipūsti – pagaliau pavyko baigti seminarijos etapą. Tiesa, išsiskyrimas su seminarija tetruko kiek daugiau nei dešimt metų ir vėl teko praverti seminarijos duris, tiesa, ne propedeutinio kurso, bet didžiosios seminarijos, kurioje šiuo metu mokosi III–VI kursų studentai.

Ar seminarija pasikeitė nuo mano studijų joje laikų? Be jokios abejonės, nes kiekvienas laikmetis turi savų ypatumų. Nedrįsčiau svarstyti ar ji tapo geresnė, ar blogesnė, nes seminarija yra gyvas organizmas, kai viskas priklauso nuo bendruomenės, kuri tuo metu joje yra. Visgi keletu įžvalgų, seminarijai skaičiuojant trisdešimtuošius metus, norėčiau su Jumis pasidalinti.

Šiuo metu seminaristai ruošdamiesi kunigystei studijas pradeda Telšiuose, vėliau tęsia Kaune ir galiausiai jas baigia Vilniuje, kai mes visą studijų laiką praleidome Vilniuje. Su šiuo pokyčiu susijęs ir kitas į akis iškart krentantis faktas, kad šiuo metu seminarijoje studijuoja seminaristai iš visų Lietuvos vyskupijų. Anksčiau, iki Lietuvos seminarijų reformos, Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje studijavo

tik Vilniaus metropolijos seminaristai iš Vilniaus, Kaišiadorių ir Panevėžio vyskupijų. Manau, kad tai yra didelis privalumas, nes įgyji studijų bičiulių skirtingose vyskupijose ir natūraliai palaikai ryšius bei domiesi ne tik savo, bet ir kitų vyskupijų gyvenimu. Atvirumas, domėjimasis kitu, bendrystės išgyvenimas, tampa vis svarbesniais šių dienų pasaulyje.

Šių dienų seminarija, neišvengiamai įtakojama socialinės aplinkos, kurioje gyvename, yra daug atviresnė buvimui ir veikloms už seminarijos ribų. Negaliu sakyti, kad mes visą laiką leisdavome uždaroje nuo pasaulio seminarijoje ir nematėme dienos šviesos, tačiau dienotvarkė buvo sudaryta taip, daug laiko praleistume seminarijos bendruomenės rate ir į miestą ar savanorystę išeidavome tik tam tikromis dienomis popietiniu laiku. Daug rečiau, nei tą daro šių dienų seminaristai, norintys neatitrūkti nuo šiuolaikinio pasaulio judesio.

Negalima nepaminėti ir seminaristų skaičiaus mažėjimo. Jei šiandien visoje Lietuvoje yra apie trisdešimt studentų, tai mano studijų metais vien Vilniuje buvo dvigubai daugiau klierikų nei šiandien ir tai buvo tik viena, iš tuo metu veikusių 4 seminarijų Lietuvoje.

Keičiasi ir stojančių į seminariją amžius. Anksčiau daugumą propedeutinio kurso studentų sudarydavo kę tik baigę mokyklą jaunuoliai. Vyresnio amžiaus seminaristas buvo retenybė. Šių dienų patirtis rodo, kad į kunigišką pašaukimą vis dažniau atsiliepia studijų ar darbo patirties turintys vyrai.

Anksčiau didesnę dalį stojančių į seminariją jaunuolių sudarė buvę ministrantai, kurie savose parapijose pagelbėdavo liturgijos metu

klebonams, neretai jų buvo lydimi atpažįstant kunigišką pasaulimą. Nesu tikras ar šiandien „bažnyčioje prie altoriaus užaugę jaunuoliai“ sudaro didžiąją dalį seminaristų, nes daugėja atpažįstančių pasaulimą kunigiškai tarnystei po asmeninio atsivertimo ir pan. Tai įtakoja didėjantį seminaristų skirtingumo spektrą seminarijoje. Nebegali iš anksto tikėtis, kad stodamas į seminariją, kandidatas jau turės apčiuopiamą tikėjimo žinių ir bent tradicinio pamaldumo patirties bagažą. Iš atminties iškyla prisiminimai, kad tik prasidėjus atostogoms, mes kuo greičiau skubėdavome į gimtąsias parapijas, kad pasimatyume su savo klebonais, galėtume dalyvauti gimtųjų parapijų gyvenime, ten panaudoti seminarijoje sužinotus ar išmokus dalykus. Šių dienų seminaristui neretai kurti tvirtesnį santykį su savo parapija ar klebonu tenka jau būnant seminarijoje.

Kad šios keletas įžvalgų neliktų tik ankstesnių laikų prisiminimu, reikia

pasidžiaugti, kad ir šių dienų seminarija turi daug žavesio. Studentų skaičiaus mažumas seminarijos bendruomenę daro glaudesnę ir atviresnę, nesijaučia didelio uždaro tarp skirtingų kursų studentų, kiekvieno aktyvus įsitraukimas seminarijos kasdienį gyvenimą tampa būtinas, todėl nelieka daug galimybių tinginiauti ar slėptis už kitų nugarų. Šiandien seminarija yra gausi pamaldžių, kūrybingų, veiklių studentų, kurie nuoširdžiai diena iš dienos kuria tarpusavio bendrystę ir ruošiasi įsijungti į kunigų gretas.

Pašaukimas kunigo tarnystei ir troškimas tapti tinkamais ir gerais kunigais jungia tiek pirmuosius, tiek šiandieninius šios seminarijos seminaristus. Tai tikslas, kurio vedini tiek laiko (daug ar mažai, spręskite Jūs) praleidžiame joje.

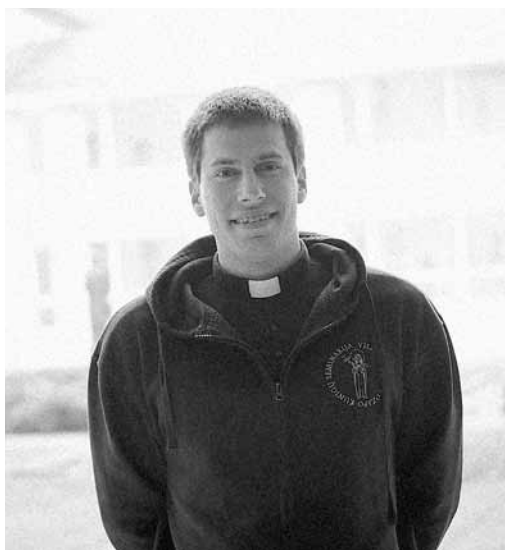
Linkiu Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijai švęsti dar ne vieną gražią sukaktį ir padovanoti Lietuvos Bažnyčiai kiek įmanoma daugiau Kristų mylinčių ir pasirengusių Jam tarnauti kunigų. ■

Seminarijos bendruomenė

Vilnius – krikščionybės centras

Vilnius kaip multikonfesinis miestas – klierikų santykis su kitomis krikščionių konfesijomis

Klr. Kristijonas Guščius

Vilnius šiemet švenčia savo 700 metų jubiliejų. Jau kunigaikščio Gedimino laikais Vilniuje gyveno nemažai slavų ortodoksų, buvo ir pranciškonų vienuolių, kurie darbavosi raštininkais kunigaikščių dvare. Ar kada susimąstėme, kiek daug įvairių krikščionių šventųjų gyveno Vilniuje? Štai pavyzdžiui, trys XIV a. Vilniaus kankiniai – Antanas, Jonas ir Eustatijas – jau daugiau kaip 660 metų ilsisi Šv. Dvasios cerkvėje. Juos popiežius Paulius VI, pats jau tapęs šventuoju, 1969 m.

paskelbė ir katalikų šventaisiais. Vilniuje yra gyvenęs ir šv. Kazimieras, šv. Andriejus Bobola, šv. Faustina Kovalska, šv. Juozapas Kuncevičius, palaimintieji Mykolas Sopočka ir Jurgis Matulaitis. O ką jau kalbėti apie nekanonizuotus šventuosius, kaip pavyzdžiui: vienuolius rokitus, kurie visi išmirė slaugydami ir laidodami miestiečius per 1710 m. maro epidemiją. Taigi, Vilniuje gyvenę įvairių konfesijų ir tautybių šventieji yra tikras palaiminimas miestui ir jo gyventojams, nes jie savo gyvenimo pavyzdžiu parodė, kaip kasdienybėje gyventi Jėzaus meile, neskirstant žmonių į gerus ir blogus.

Kita Vilniaus krikščionių jungiamoji grandis yra Aušros Vartų Švč. Mergelė Marija. Gailestingumo Motina nuo seno traukė tiek miestiečius, tiek atvykėlius savo romiu ir skaisčiu veidu, iš kurio sklinda dieviška ramybė. Įdomu, kad prie Aušros vartų Marijos ateina mels-tis ir vietiniai ortodoksai krikščionys, o šiuo metu dažnai galima sutikti ir besimeldžiančius ukrainiečius. Tikriausiai daugiau nėra kito katalikiško paveiklo Lietuvoje, kurį taip mylėtų Lietuvos ortodoksai. Puikus pavyzdys yra Vilniaus Dievo Motinos ikona

„Ženklas iš dangaus“ cerkvėje yra Aušros vartų Marijos paveikslas. Tai liudija, kad Gailestingumo Motina yra daugelio krikščionių užtarėja ir tikras Vilniaus simbolis, vienijantis Vilniaus krikščionis. Žinoma, pamaldumas Gailestingumo Motinai neapsiriboja tik Vilniumi ir Lietuva. Kaimyninėje Lenkijoje, Balstogės mieste, anot kun. Dr. Adam Szot skaityto pranešimo Vilniaus seminarijoje „Vilnius ir Balstogė... Du vienos Motinos miestai“, Aušros Vartų Marijos atvaizdų yra netgi daugiau nei Čenstachavos Marijos. Tai lėmė istoriniai procesai po Antrojo Pasaulinio karo, kai Vilniaus seminarija buvo perkelta į Balstogės miestą, taip su savimi nusinešdama pamaldumą Aušros Vartų Švč. Mergelei Marijai.

Per šiuos akademinis metus mes, seminaristai, labiausiai draugavome su Graikų apeigų katalikų bažnyčios kunigais vienuoliais, kurie yra kilę iš Ukrainos. Didelį įspūdį paliko jų vizitas seminarijoje, kai tėvas Mikalojus dalinosi apie savo kaip vienuolio pašaukimą. Jis sakė, kad daug šiuolaikinių žmonių sunkiai suvokia, kad malda gali būti pagrindinis žmogaus darbas. Bazilijonų vienuolis dalinosi savo patirtimi ir teigė, jog kartais netgi kyla kaltės jausmas išgirdus klausimą, ką vienuoliai visą dieną veikia. O tėvas Mikalojus ramiai mums, klierikams, juokavo, kad jie vienuolyne vienas kitą kasdien ragina eiti dirbti, tai yra melstis, nes

tai yra svarbiausias vienuolio darbas. Galima pridurti, kad ne tik vienuolių, bet ir kunigų, klierikų ir pasauliečių pagrindinis gyvenimo tikslas turėtų būti šlovinti Gerąjį Dievą malda ir savo kasdieniu gyvenimu.

Mes, seminaristai, taip pat aplankėm brolius Bazilijonus jų vienuolyne. Tėvai Mikalojai aukojo šventąsias Mišias ukrainiečių kalba. Jie papasakojo apie šv. Juozapato Koncevičiaus šventumo praktikas: kaip jis išvermingai meldavosi atsiklaupęs ant akmenų ir kad daugelis vilniečių jį labai mylėjo, kaip Juozapas įkalbėjo visą prasigėrusį kaimą prieiti išpažinties ir atsiversti. Būtų įdomu ateityje susipažinti su kitais krikščionimis Vilniuje, pavyzdžiui, su armėnų Apaštališkąja Bažnyčia. Tikriausiai nedaugelis net vilniečių žino, kad pačiam centre, prie Neries, po medžiais yra pasislėpusi nedidelė armėnų bažnytelė, pavadinta Šv. Vardano vardu. Taigi Vilniuje nuo seno sugyvena daug įvairių krikščionių, nors praeityje buvo ir nesutarimų, dabar yra metas vienas kitą geriau pažinti ir melstis vieniems už kitus. ■

Klr. Kristijonas Guščius

Ekumeninės pamaldos šv. Jonų bažnyčioje

Susipažinkime!

Kaip žinoma, etimologiškai, „seminarija“ kildinama iš dviejų lotyniškų žodžių – sėkla ir vieta ty. vieta, kurioje sėjama žinių sėkla. Todėl galima kalbėti apie seminariją kaip apie tam tikrą šiltnamį, kuriame nuolatos auga vis nauji mūsų bendruomenės nariai. Tad susipažinkime su mūsų III kurso alumnais, kurie kartu su mumis seka Kristumi.

Klr. Kristijonas Guščius

Kristijonas

Užaugau praktikuodamas tikėjimą, maldą, sekmadeniais nuo vaikystės dalyvaudavau mišiose, bet nepatarnaudavau.

Tėčio tikėjimo pavyzdys įkvėpdavo ir mane pasimelsti, gilinti savo tikėjimą. Paauglystėje perskaičiau kartūzų vienuolio pamokslų knygą, kuri man labai patiko. Kartais paskaitydavau Naująjį Testamentą, Jėzaus žodžiai krisdavo į širdį. Tokiu būdu ir ateidavo minčių apie dvasinį gyvenimą, kad gal visai nieko būtų kada nors tapti vienuoliu ar kunigu.

Baigęs mokyklą įstojau į universitetą, baigiau istorijos studijas. Šis laikotarpis labai vaisingas mano pašaukimo kelionėje. Kadangi pradėjau savanoriauti, pamačiau kitokią gyvenimo pusę: skurdą, fizinį ir dvasinį, sunkią senatvę, negalios paliestus žmones, dienos cen-

tro vaikų atnešamą linksmą chaosą. Tai praturtino mano studentišką gyvenimą, kuriame prasmės, savo pašaukimo ieškojimas užėmė svarbią vietą.

Popiežiaus Pranciškaus atvykimas į Lietuvą išjudino mano užleistą mintis apie pašaukimą į kunigystę. Abejingai laukiau ir staiga pamačiau popiežiaus giedrą veidą. Vos keletu sekundžių užteko, kad pajusčiau džiaugsmą ir ramybę. Na, o kitas įsimintinas įvykis buvo seminaristų diena Aušros vartų atlaiduose, kuriuose išgirstas pamokslas paskatino realiai susimąstyti apie kunigystę. Galiausiai, po kelių savaičių linksmai leisdamas laiką su draugais klube, pajutau stiprų vidinį kvietimą būti kunigu. Nuo to laiko ėmiau savo kambarėlyje kasdien melstis rožinį ir taip tyriau savo pašaukimą.

Taiigi, malda ir truputis askezės padėjo man apsispręsti stoti į seminariją ir siekti kunigystės. Tai nelengvas kelias, bet verta juo eiti, nes Dievas teikia apščiai malonių ir džiaugsmo tuo keliu nuoširdžiai einantiems. Kaip šv. Teresėlė, didelė kunigų globėja, atrado savo paprastą dvasinį kelelį šluodama koridorius ir plaudama indus, skaitydama knygas, kad lavėtų protas, ir slaugydama ligonius. Čia, seminarijoje, taip pat netrūksta maldų, tarnysčių, knygų skaitymo ir visa tai reikalinga, kad taptume gerais kunigais, siekiančiais šventumo.

Klr. Saulius Skomantas

Saulius

Mano pažintis su Bažnyčia prasidėjo labai anksti. Nuo mažų dienų su tėvais sėkmadieniais bei per šventes vykdavau į bažnyčią.

Kaip ir dauguma to meto vaikų, besiruošiant Pirmajai Komunijai, pradėjau patarnauti Šv. Mišiose. Tiesa, tuo metu nesigilinau į jų eigą, prasmę, galbūt net nebūčiau gebėjęs paaiškinti, kodėl ten einu. Tačiau jaučiau aiškią trauką – man bažnyčioje patiko.

Pirmą kartą priėmus Švč. Sakramentą likau išskirtinis, vienintelis iš bendraamžių nenustojau patarnauti. Uoliai kiekvieną sėkmadienį tęsiau savo kelionę, iki kol vieną kartą nesulaukiau pastebėjimo, o gal net tiesioginio klausimo iš mamos: „Sūnau, matau, jog tau bažnyčioje patinka, tai tapo tavo sėkmadienio šventimo dalimi, galbūt norėtum užaugęs tapti kunigu?“. Nesupratau kas, tačiau tame pasakyme kažkas mane ypatingai išgąsdino, sujaukė mano mąstymą ir staiga patarnavimas Šv. Mišiose pradėjo kategoriškai asocijuotis su dvasininko tapimu. Bažnyčios neapleidau, tačiau po šio pokalbio ėjimas patarnauti sumažėjo beveik iki nulio. Galiausiai, praslinkus keletui mėnesių, mintyse pradėjo dėlintis kontrargumentai, mano paties sugalvotiems priešiškiems dvasininko kelio pasirinkimo teiginiams. Savaime suprantama, gąsdino celibatas, išorinės atskirties stereotipas, tačiau jų svarba netikėtai pradėjo nykti. Supratau, jog daugelis dalykų yra savaip reikalingi ir naudingi, taip pat ir privalomos kunigo

vienatvės stereotipas nublanko. Vėdinas tuo metu nežinia iš kur atsiradusio postūmio pradėjau vėl dalyvauti Šv. Mišiose kaip ir anksčiau – kaip ministrantas. Nors savo kelyje neteko sutikti daug pavyzdinių kunigų, tačiau ir to keleto užteko suprasti, kad savo gyvenimą kurti noriu vedinas Jėzaus pavyzdžio. Tad baigęs mokyklą nieko nelaukdamas pabandžiau stoti į kunigų seminariją. Nusišypsojus sėkmei, sužinojęs, kad esu priimtas ir pradėjęs mokslus, visas pasinėriau į Viešpaties artumo ieškojimą, galiausiai supratau, kad tada išgąsdino ne mamos užduotas tiesioginis klausimas, bet mano silpnumas ir baikštumas, o tas žodžiais neįvardinamas „postūmis“ – tai buvo Šv. Dvasios sustiprinimas pasirinkti tai, ko man linki Kūrėjas – geriausią variantą.

Klr. Audrius Sargelis

Audrius

Esu Audrius, kaip mėgstu sakyti, esu kaimo vaikas, mėgstantis bendrauti, vertinantis nuoširdų santykį.

Mėgstu svajoti ir džiaugtis gyvenimu, džiaugsmams svajonėmis, o kartais liūdesiu dalinuosi su Viešpačiu. Bet Viešpats kiekvienam iš mūsų turi savo planą tam, kad žmogus būtų laimingas. Visą savo vaikystę praleidau augdamas kaimo sodyboje, mokiausi Bagaslaviškio Igno Šeiniiaus pagrindinėje mokykloje, mažoje bendruomenėje, kurioje buvome kaip šeima, kurioje buvo puoselėjamas nuoširdus ir tikras santykis su kitais.

Mokykloje buvo tikinčių klasiokų, kuriais žavėjausi. Mane stebino jų kal-

bama rožinio malda ir dalyvavimas šventose Mišiose, bet pats nedrįsau, nes tai atrodė gėdinga, nenorėjau, kad kiti tyčiotųsi iš manęs. Iš vaikystės ir mokyklos laikotarpio atmenu gegužinės pamaldas, pas močiutę kaime, kurios vykdavo pas kaimynus, vadinamoje stancijoje (svetainė), prisimenu tą laiką, kur Mergeles Marijos garbinimas vyko namuose vakarais su malda ir giesme. Buvo laikas, kai važiuodavome ir būdavome Šventose mišiose, Bagaslaviškio Švento Kryžiaus atradimo bažnyčioje, mano gimtoje parapijoje, kur vykdavo vakarinės pamaldos: kairėje bažnyčios pusėje sėdėjo močiučių būrelis su skirtingomis skarelėmis ir meldavosi, o Mergeles Marijos altorius būdavo išpuoštas alyvų žiedais. Atsimenu, kaip stebėdavau iš po kolonos, kaip kunigas per pakylėjimą iškeldavo Ostiją. Kunigas, lankantis savo parapijiečius, užsukęs pas mus yra man siūlęs stoti į seminariją, bet tuo laiku tai atrodė neįmanoma misija ir kvailystė. Manau, kad tai tikriausiai ir buvo pirmieji pokalbiai su Viešpačiu. Tolesniame mano gyvenimo etape buvo studijos Vilniuje, kur mokiausi virėjo konditerio profesijos, tada – studijos Vilniaus ir Verslo kolegijoje, kurioje įgijau verslo vadybos bakalaurą. Studijų metu ir po studijų važinėčiau dirbti į Vokietiją, prie Bodensee ežero, ten slaugiau ligonius privačiose šeimose, tekdavo kartu ir gyventi, teko ir palydėti žmones iškeliaujant pas Viešpatį. Į parapijos gyvenimą įsitraukiau atvykus naujam vikarui į Širvintas ir prisijungiau prie jaunimo veiklos skaitinių. Tuo metu vis dar važinėdavau į užsienį dirbti. Būnant ten, vis atklysdavo mintys apie seminariją, buvau atvažiuojęs ir į atvirų

durų dieną. Adoracijos laikas seminarijoje buvo labai didelė malonė tuo metu, aplankė kažkoks neapsakomas jausmas. Bet tais metais neišdrįsau stoti. Vieną vakarą parapijos klebono pasakė, arba į vieną pusę, arba į kitą, kiek čia galima taip lakstyti. Pasakiau „taip“ ir prasidėjo naujas gyvenimo etapas. Ir tais metais įstojau į kunigų seminariją. Šiuo metu esu labai patenkintas keliaudamas su Viešpačiu, džiaugiuosi naujoje kelionėje su Juo.

klr. Ignas Šopaga

Ignas

Užaugau Kretingoje, augome 8 vaikai – 7 broliai ir viena sesė (taip kaip pasakoj).

Pirmieji tikėjimo daigai buvo per-

duoti čia, šeimoje, mano tėvai yra giliai tikintys, vaikystėje dažnai važiuodavom į krikščioniškas šeimų stovyklas, piligrimines keliones. Tėvai priklausė šv. Juozapo šeimų bendruomenei, todėl ir kiti vaikai, su kuriais kūriau savo pirmąsias draugystes, buvo iš tikėjimą praktikuojančių šeimų. Šias patirtis dabar vertinu žymiai labiau, manau, būtent tada manyje ir buvo įdiegtas tikėjimas, paremtas draugyste, tikra meile vienas kitam – visa tai mačiau savo tėvų bendravime, kurie sąmoningai ir giliai išgyveno tikėjimą – o ypač tai atsispindėjo tėčio pavyzdyje.

Natūraliai paauglystėje visą šį veritybinį ir tikėjimo pagrindą tarsiu atidėjau į šalį. Pasikeitė mano draugai ir svajonės. Tai privedė prie to, jog savo „šiltnamio“ tikėjimo sąlygas pakeičiau į gana atšiaurią kitokią – profesinės mokyklos aplinką. Sie-

kiau suvirintojo specialybės. Naujoji mokykla buvo Klaipėdoje, todėl 10 klasėje persikrausčiau į bendrabutį. Mano naujieji bendraklasiai buvo kilę iš visai kitokių aplinkų nei aš ir tik čia ėmiau suvokti, kad visiškai kitokioje aplinkoje augau negu dauguma kitų mano bendraamžių. Į visą meilę ir gėrį, kuriuos patyriau savo vaikystėje, ėmiau žvelgti nauju žvilgsniu – ne dėkingumo, bet ir tikrai ne kaip į savaime suprantamą. Taip prasidėjo mano sąmoningo gyvenimo ieškojimai, tai galiausiai vedė prie asmeninio Kristaus sutikimo, tačiau prasidėjo klausimais: kas aš esu? Kur link einu šiame gyvenime? Pradėjau labai daug skaityti, ypač klasikinės literatūros: Dostojevskį, Platoną, Gogolį, Aristotelį ir t.p... Taip atradau šv. Augustino „Išpažinimus“, kuriuos beskaitant neturėjau ypatingos mistinės patirties, tačiau kažkas mano santykiyje su tikėjimu pasikeitė. Atsirado troškimas eiti dažniau į mišias, melstis, skaityti šv. Raštą, ieškoti bendruomenės, gilintis į tikėjimą. Visa tai po truputį keitė tiek mane, tiek mano troškimus.

Ėmiau svarstyti savo pašaukimo klausimą. Nebegalėjau matyti savęs vien suvirintojo, nors pati specialybė man patiko ir sekėsi. Šią vidinę neramybę nešiau maldoje, ieškodamas atsakymo, kur link Dievas mane kviečia šiame gyvenime. Taip per daugybės sutapimų arba nesutapimų dėka išgirdau ir atpažinau Dievo kvietimą siekti santykio su Juo per kunigystės pašaukimą. Esu gana karšto būdo, todėl net atpažinęs, kur Dievas mane kviečia – spėjau mesti ir vėl baigti mokyklą, gyventi Kipre, Anglijoje ir net galiausiai Meksikoj. Tačiau visos šios patirtys mane vis tiek vedė suvokimo

link, kad Dievas nebando atimti mano laimės, o priešingai – kviečia ten, kur tikrai galiu gyventi pilnavertį ir laimingą gyvenimą. Dabar jau esu ketvirti metai seminarijoje ir šį suvokimą galiu tik su dar didesniu džiaugsmu patvirtinti.

Klr. Artur Martyniuk

Artur

Labai sunkiai išgyvenau savo paauglystę. Būdamas 15–16 metų pradėjo formuotis stiprūs egzistenciniai klausimai, tokie

kaip: kodėl mano akys būtent rudos spalvos, o ne kitokios? Kodėl gyvenu Lentvaryje, o ne kitame mieste? Kodėl gyvenu Lietuvoje, o ne kitoje valstybėje? Kodėl gyvenu būtent XXI amžiuje? Kodėl mano tėvai būtent šitie? Ar yra dalykų, kurie yra pirmutiniai, kad aš nukreipčiau savo žvilgsnį į juos ir negaiščiau laiko dėl nereikšmingų dalykų? Kam aš gyvenu ir kokia mano buvimo prasmė? Buvo ir daugiau klausimų, kurie man iškilo paauglystėje. Neturėdamas atsakymų ir nežinodamas, kur rasti atsakymus, man prasidėjo tamsus laikas.

Būdamas Vokietijoje, išgyvenau savo pirmą Viešpaties stebuklą. Vokietijoje aš nevaikščiojau į bažnyčią ir nepraktikavau asmeninės maldos, todėl asmeninio santykio su Viešpačiu nebuvo. Mano rūkymas tęsėsi daugiau negu dešimt metų ir per šį laikotarpį bandymų mesti rūkyti buvo daugiau negu 100 kartų, bet ilgiausiai išbuvau nerūkęs porą mėnesių. Viena vakarą išgyvenau savo bejėgystę, supratau, kad man nebepavyksta ir aš nebežinau, ką daryti. Tą vakarą atėjau į ▶

kambarį, atsiklaupiau ir nedarydamas nei kryžiaus ženkle, nei kalbėdamas maldų, pradėjau prašyti pagalbos pas Viešpatį ir po kurio laiko nuėjau miegoti. Kitą dieną ir kitas dienas gyvenau įprastai, nors draugai sakė, kad aš nerūkau, bet tuo metu nesuprasdavau, apie ką jie kalba. Maždaug po metų, būnant vestuvėse Lietuvoje, man pasiūlė užtraukti dūmą ir aš neatsisakiau, bet vos tik įtraukęs, pradėjau kosėti ir jaučiau, kad išvemsiu savo plaučius. Būtent tą akimirką aš atsiminiau, kad prašiau Viešpačio išvaduoti mane nuo rūkymo.

Būdamas Lietuvoje ir dirbdamas taksi vairuotoju, belaukdamas klientų žiūrėdavau „youtube“. Vieną dieną pamačiau kunigo vaizdo įrašą ir man tapo labai smalsu. Aš negalėjau sustoti jo klausyti. Apie porą mėnesių aš visą savo laisvą laiką klausiausi kunigo. Jo klausymasis man buvo kaip balzamas, kuris liejamas ant žaizdos. Ir pagaliau į tuos klausimus, į kuriuos aš dar paauglystėje nebuvau gavęs atsakymų, dabar kaip lietus liejosi atsakymai. Vienu momentu kunigas sako, kad kas ieško atsakymų į gyvenimo klausimus, jų reikia ieškoti Šventajame Rašte.

Skaitydamas Šventąjį Raštą, išgirdau tokius žodžius: „Jeigu nesi vedęs, pašvėsk savo gyvenimą Viešpačiui“. Mano pirmoji reakcija buvo atmetimas, nes jau žinojau, kad noriu šeimos.

Draugaudamas su mergina, nusprendžiau susituokti ir vieną vakarą maldoje prašiau Tėvo palaiminimo. Po dviejų dienų kalbėjausi su savo mergina, ir ji man pasakė, kad jai reikia pagalvoti, ar ji nori būti su manimi kartu. Labai supykau ir maldoje klausiau Tėvo,

kodėl jis tai padarė. Jis prašė manęs pasitikėti Juo, nes Jis žino, ką daro, o aš daug ko nematau ir nežinau.

Eilinį kartą kalbėdamas su savo sese, pasakojau jai apie savo dvasinius išgyvenimus, ir ji man pasakė, kad turiu daug ženklų ir, kad pažiūrėčiau į juos rimčiau, nes laikas eina. Ji man nesakė, kad tai kunigystė, bet aš supratau, nes ne vieną kartą galvoju, bet atmesdavau tą mintį, nes norėjau šeimos. Po pokalbio su savo sese, maldoje sakiau, kad nenoriu būti kunigu ir nesuprantu, kodėl turiu juo būti. Atsakydamas Tėvas man aiškino, kad kunigai miršta (dvasiškai) ir Jam reikia pagalbos, reikia mano rankų, kad per jas darytų savo darbus.

Atėjęs pasikalbėti su savo klebonu apie kunigystę, jis pasiūlė man sudalyvauti „pašaukimo savaitgalyje“ seminarijoje. Čia vienas kunigas pasidalino įdomia mintimi: kai motinos įsčiose užsimezga vaikelis, apie jį dar niekas nežino, bet Dievas jį jau pažįsta asmeniškai. Dievas mato ateitį visos žmonijos taip ir kiekvieno vaikelio, ir numato jam gyvenimo kelią, kuriame jis bus laimingas. Jis galės išsiskleisti kaip gėlė, kuri pati savaime yra graži bei džiuginti kitus savo grožiu. Nors Dievas mato ateitį ir žino, kaip žmogui būti laimingam, tačiau šis, turėdamas laisvą valią, gali gyventi taip, kaip įsivaizduoja ir eiti savo gyvenimo keliu, bet Dievas jį visą laiką kvies į tikrą gyvenimo kelią.

Pasibaigus pašaukimo savaitgaliui, supratau, kad Dievas mato ne tik viso pasaulio, bet ir mano ateitį, tačiau aš turiu laisvą valią atsisakyti arba priimti Jo siūlomą kelią.

Vilnius – gailestingumo miestas

Klr. Zenonas Turuskas

Šiomet Vilniaus miestas švenčia savo jubiliejinį 700 metų gimtadienį. Kalbėti apie Vilnių galima daugeliu temų, tačiau viena pagrindinių temų krikščioniui – tai Viešpaties Gailestingumas, kuris reiškiasi per visą Vilniaus istoriją įvairiais ir ypatingais būdais. Apie Dievo Gailestingumo paveikslą ir Aušros Vartų Švč. M. Marijos, Gailestingumo Motinos, paveikslą esame daugelis girdėję. Šiame straipsnyje trumpai apžvelgsiu ir kitas Dievo Gailestingumo apraiškas Vilniaus istorijoje, dėmesį skirdamas ir nemenkai karitatyvinei veiklai. Juk kiekvienas krikščionis yra Dievo Gailestingumo įrankis, pašauktas tikėjimą liudyti darbais – ypač gailestingumo. Tad kalbėti apie Dievo Gailestingumo apraiškas pradėsiu pirmiausia nuo žmogiškojo

lygmens – krikščioniškojo gailestingumo darbų, kurių šaltinis yra Dievo Malonė – Jo Gailestingumas. Viso to aukščiausias taškas – Dievo Gailestingumo apsiareiškimai Šv. Faustinai.

Vilniaus metus skaičiuojame nuo tada, kai jis pirmą kartą paminimas kunigaikščio Gedimino laiške Vokietijos miestams 1323 m. sausio 25 d. Ir jau tame pačiame laiške Gediminas kalba apie tam tikrą gailestingumą, meilę: „Nes nuo šiol norime ne kam nors paženkti, bet visiems padėti ir stiprinti taiką, brolystę ir tikrą gailestingumą su visais Kristaus ištikimaisiais amžina sutartimi“. Tai duoda pagrindo teigti, kad Vilniaus identiteto neatsiejama dalis jau nuo pat pradžių yra gailestingoji meilė.

Gailestingosios meilės išraiška – špitolių kūrimasis. Čia norėtusi šiek tiek stabtelėti ir papasakoti apie pačias špitoles kiek plačiau. Špitolėmis buvo vadinamos vargšų prieglaudos, ligoninės. Čia buvo suteikiamos įvairios paslaugos vargšams, priklausant nuo špitolės tipo – nakvynė, maistas, medicininė pagalba ir pan. Jos dažniausiai kūrėsi prie parapijinių bažnyčių, vienuolijų, brolijų. Pirmosios prieglaudos Lietuvoje, pasak istoriko Z. Ivinskio, atsirado Vilniuje jau XVI a. Kalbant apie Vilniaus vyskupiją ir jos istoriją apskritai, po XVII a. viduryje vykusių karų, čia prieglaudų skaičius ne tik nesumažėjo, bet padvigubėjo. ►

Jei apie 1653 m. buvo žinomos 27 prieglaudos, tai per kelis dešimtmečius skaičius išaugo iki 42. Gana dažnai prieglaudas aprūpindavo ir išlaikydavo vietiniai bajorai. Bažnyčia irgi prisidėdavo prie prieglaudų išlaikymo, parapijinių prieglaudų administratoriai neretai būdavo klebonai, kurie turėdavo jas prižiūrėti, ieškoti rėmėjų. Pačios prieglaudos dažniausiai būdavo medinės. Geriau išlaikomos būdavo mūrinės ir turėdavo koplyčias. Kodėl Bažnyčia steigė prieglaudas vargšams? Ne tik dėl to, kad pasirūpintų jų materialine padėtimi, bet ir sielos išganymu. Dažnai prieglaudų gyventojai, kurie būdavo pajėgūs dirbti, būdavo įjungiami į tam tikras bažnytines tarnystes: varpininkai, bažnyčios valytojai ir pan. Tai neretai būdavo ir auklėjamo pobūdžio namai, kur buvo stebimas gyventojų elgesys, dorybių ugdymas, išpažinties praktikavimas. Rožinio kalbėjimas būdavo pagrindinis prieglaudos gyventojų užsiėmimas. Pati medicininė priežiūra greičiausiai

būdavo prastesnė – tik slaugos lygio.

Vilniaus miesto špitolės. Čia puikiai pasitarnaus Martyno Jakulio monografija „Špitolės Vilniuje“, kurioje pateikiama informacija ir pasiremsiu šiame straipsnyje. Kaip pastebi autorius, Vilniuje ir šalia jo XVI–XVIII a. veikė daugiau nei dvidešimt špitolių. Pirmosios žinios apie špitolių kūrimąsi Vilniuje mus pasiekia dar iš 1518 m. Tuomet Brastos Seime Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Senasis paskelbė, kad į jį kreipėsi Vilniaus kanauninkas Martynas prašydamas Vilniuje dovanoti sklypą statyti špitolei, kurioje būtų išlaikomi ir apgyvendinami elgetos ir neįgalieji. Šis prašymas buvo patenkintas ir netoli katedros pastatyta nedidelė šv. Jobo ir Marijos Magdaleonos špitolė.

Kodėl Vilniuje atsirado pirmosios špitolės? Augant miestui ir vykstant imigracijai, susirgę ar nebegalintys dirbti žmonės, gyvendami miestiečių aplinkoje, nebeturėdavo jo-

kios kitos atramos ir tapdavo priklausomi tik nuo aplinkinių gailingumo, nes artimieji fiziškai būdavo per toli. Tačiau, kaip pastebi S. C. Rowellas, svarbiausias veiksnys kurtis špitolėms tapo stiprėjantis pamaldumas, į kurį skverbėsi ir gailingosios meilės darbai – *caritas*.

Šiame straipsnyje žvelgsiu tik į katalikiškas špitoles. Pirmoji, kaip jau ir minėta, – Šv. Jobo ir Marijos Magdalenos, įsteigta 1514–1518 m. ir veikė su pertraukomis (dėl karų ir gaisrų) iki pat 1799 m., kai jos fondaciją perėmė Vilniaus generalinė špitolė. Antroji špitolė mums labai svarbi – tai Švč. Trejybės špitolė.

1535 m. Vilniaus papulkininkas Ulrikas Hozijus paprašė valdovo Žygimanto Senojo, kad naujam tiltui, kuris buvo statomas dabartinio Žaliojo tilto vietoje, būtų suteikta privilegija. Prašymas buvo patenkintas kitais metais, tačiau Hozijus jau buvo miręs, tad tiltą statė jo sūnus Jonas. Iš tilto nuomos gaunami pinigai skirti tuo metu pradėtos statyti Švč. Trejybės špitolės išlaikymui. Kodėl ši špitolė buvo statoma? Be abejo tam, kad išlaikytų ir globotų nusilpusius ir vargšus. Tačiau žvelgiant į motyvus, reikia turėti galvoje, kad 1530 m. mieste įsiplieskė didžiulis gaisras, kuris nuniokojo du trečdalius miesto. Be to, galimai Ulrichas jau galėjo būti senyvo amžiaus ir pradėti ruoštis susitikimui su Dievu: galimai norėjo pastatyti špitolę ir tam, kad prieš mirštant tai jam būtų užskaityta kaip tikėjimo ir gailingumo kitiems darbas, kurio atlygį gautų jau anapusybėje, o špitolės gyventojai savo maldomis jį užtartų. Ši špitolė buvo

*Svarbiausias veiksnys
kurtis špitolėms
tapo stiprėjantis
pamaldumas*

net kelis šimtmečius gerai aprūpinama ir išsiskyrė dideliu globotinių skaičiumi – tai buvo didžiausia vargšų globos institucija mieste. Nors ir jos fondacija vėliau atiteko Vilniaus generalinei špitolei, tačiau 1799 m. jos veikla nebuvo sustabdyta ir veikė dar keletą metų XIX a. pradžioje. Tad kodėl ji mums svarbi? Ši špitolė veikė prie Švč. Trejybės bažnyčios, kurią dabar žinome kaip Dievo Gailingumo šventovę. Šioje bažnyčioje špitolės gyventojai atlikdavo savo misiją – meldavosi už geradarius. Ką dar galėtume trumpai pasakyti apie šią bažnyčią? XVIII a. ji priklausė universitetui. 1821 m.

bažnyčia paversta cerkve, o špitolės patalpos – ligonine. Katalikams ši bažnyčia grįžo tik po 100 metų ir paversta Šv. Vincento Pauliečio draugijos priežiūrai. Buvusiose špitolės patalpose veikė įvairios organizacijos. Prieš sovietų valdžiai uždarant šią bažnyčią, 1946–1947 m. čia tarnavo pal. kun. Mykolas Sopočka. „2004 m. kovo 8 d. ji Vilniaus arkivyskupo kardinolo Juozo Audriaus Bačkio dekretu atgimė jau kaip Dievo Gailingumo šventovė, kad Gailingingojo Jėzaus paveikslas galėtų būti gerbiamas visų tautų visomis kalbomis.“ Tad ši bažnyčia jau nuo seno yra ypatinga vieta, kurioje skleidėsi Dievo Gailingumas.

Vilniuje veikė dar ir šios katalikiškos špitolės: Šv. Lozoriaus (apie 1598–1744 m.), Šv. Petro (galimai nuo 1609 iki XIX a. pr.), šv. Juozapo Arimatiečio ir Nikodemo (1631–1800 m.), Bonifratrų (1635–apie 1826 m.) ir šv. Martyno (XVII a. II p.–XVIII a. II p.).

Dabar trumpai pakalbėkime apie tam tikrų brolių veiklą Vilniuje. Artimo meilės darbų išraiška galime vadinti ir minėtojo Vilniaus kanauninko Martyno 1521 m. įsteigtą Gailestingumo broliją, kurios užduotis buvo Vilniaus mieste mirusių vargšų palaidojimas.

Tuo metu vyko tam tikra potridentinė pamaldumo revoliucija, kuri glaudžiai siejosi su meilės darbais. Nemažas indėlis į meilės darbus čia tenka jėzuitų vadovaujamiems Švč. M. Marijos sodalicijų nariams. 1573 m. prie Šv. Jono

bažnyčios įsteigtos Gailestingumo brolijos tikslas buvo ne tik pagalba vargstantiems, bet ir gailestingumo ugdymas visuomenėje.

Aptarę špitoles, karitatyvinę veiklą ir Švč. Trejybės bažnyčią (dab. Dievo Gailestingumo šventovę), keliaukime prie Aušros vartų koplyčios ir joje esančio Švč. M. Marijos, Gailestingumo Motinos, paveiklo. Vienas basųjų karmelitų kunigas, vardu Hilarijonas, apie ten esantį paveikslą yra parašęs: „Šis paveikslas [...] vaizduoja nuo galvos iki pusiau Švenčiausiąją Mergelę Mariją kaip gailestingą ir mielaširdingą, didelio, pailgo veido, truputį dešininį pakreiptą galvą, ant krūtinės sukryžiuotomis rankomis, lyg priimančiomis jos globos ieškantį nusidėjėlį.“

Nėra žinoma, kas ir kada tiksliai virš Aušros vartų įtvirtino šį paveikslą. 1626 m. vienuoliai karmelitai įsikūrė Šv. Teresės bažnyčioje, kuri yra prie pat Aušros vartų ir pradėjo populiarinti šį paveikslą tiek patys čia melddamiesi, tiek kviesdami kitus. Pasakojama, kad

*Tikslas buvo ne tik
pagalba vargstantiems,
bet ir gailestingumo
ugdymas visuomenėje*

1706 m. mieste įsiplieskė gaisras, kuris pasiekė ir karmelitų vienuolyną bei bažnyčią. Karmelitai suvokė pavojų šiam paveiksliui ir skubino jį pernešti iš Aušros vartų koplyčios į šv. Teresės bažnyčią. Vienuoliai stebėjosi, nes nešdami nejuto jokio svorio, o ir pats

gaisras tuo pačiu metu pradėjo slūgti. Ugnis nepalietė Aušros vartų koplyčios altoriaus. Paveikslas tais pačiais metais buvo gražintas atgal į savo vietą. 1715 m. vėl kilo didelis gaisras ir Aušros vartų koplyčia visiškai

sudegė, tačiau paveikslą vienuoliams vėl pavyko išgelbėti. Paveikslas vėl buvo atneštas į bažnyčią. Kiek vėliau šv. Andrius Telesforas už surinktą išmaldą pastatė mūrinę koplyčią. Paveikslas vėl gražintas į koplyčią. Netrūksta prie šio paveiklo įvykusių stebuklų. 1671 m. ant pastarosios gatvės grindinio iš nemažo aukščio iškritęs kūdikis išgyveno. 1702 m. švedams užėmus Vilnių ir visai besityčiojant bei neleidžiant melstis žmonėms prie šio paveiklo įvyko šis nutikimas: „balandžio 14 d., rytą po nakties iš Didžiojo penktadienio į Didįjį šeštadienį, kai keturi švedų kareiviai šildėsi prie vartuose užkurto laužo, didžiuliai geležiniai vartai, kuriuos vos pakeltų dešimt žmonių, staiga pasisuka ant vyrių ir krito ant jų taip, kad du užmušė vietoje, o du netrukus mirė nuvežti į stovyklą prie Neries.“ Yra aprašytas ir dar vienas stebuklas: „per 1706 m. gaisrą, [...] karmelitų mūrinis namas, kuriame gyveno kažkoks Juozapas Mackevičius, ant kurio durų buvo Švč. Mergelės paveikslėlis, išliko

sveikas su jame laikytomis relikvijomis, nors kaimyniniai namai sudegė." Koplyčia buvo atnaujinta 1829 m. Vartų ir koplyčios pastatas restauruotas 2002 m. Dar ir šiandien čia įvyksta tylių, bet didelių Dievo gailėstingumo darbų.

Šv. Jonas Paulius II yra pasakęs žodžius, kuriais apibūdina gailėstingumo žinios skelbimo svarbą kiekvieno krikščionio gyvenime: „Bažnyčia kiekvienu istorijos tarpsniu, ir ypač šiuo, viena iš pagrindinių savo pareigų laiko skelbti ir įgyvendinti gailėstingumo slėpinį, aukščiausiu laipsniu apreiktą Jėzujė Kristujė. [...] visais laikais ir bet koku istorijos tarpsniu – ypač tokiomis neramiomis mūsų dienomis – Bažnyčia negali pamiršti maldos ir nesišaukti Dievo gailėstingumo, kai taip yra paplitusios žmoniją slegiančios ir jai gresiančios nelaimės.“

Kiekvienas esame kviečiamas vienas kitam būti Dievo Gailėstingumo apaštalu. Žymiausia šių laikų Dievo Gailėstingumo apaštalė vardu šv. Faustina. Jos asmuo yra tarsi jungiamoji grandis, kuri apjungia prieš tai minėtą Švč Trejybės bažnyčią (dab. Dievo Gailėstingumo šventovė), Dievo Gailėstingumo paveikslą, ir, be abejonės, – patį Vilnių, kuriame jai pačiai teko gyventi.

Sesuo Faustina (Helena Kovalska) gimė 1905 m. Glagoviecuose, Lenkijoje. Jau nuo jaunystės dienų Faustina išsiskyrė savo pamaldumu, paklusnumu ir jautria širdimi vargšams.

Būdamą šešiolikos ji paliko tėvų namus ir tarnavo turtingesnių šeimų namuose. Sulaukusi dvidešimties metų ji įstojo į Dievo Motinos Gailėstingumo seserų vienuolyną ir pasirinko Marijos Faustinos vardą. Jai teko gyventi ne viename šios kongregacijos name, ilgiausiai Krokuvoje, Polocke ir Vilniuje, kur atlikdavo virėjos, daržininkės ir durininkės tarnystes. Nors sesers Faustinos gyvenimas išoriškai atrodė monotoniškas, tačiau viduje „virte virė“ intensyvus vidinis gyvenimas, kurį praturtino ypatingai gilus santykis su Jėzumi, mistinės patirtys. Nuo vaikystės ši mergaitė troško šventumo, dėl to Jėzus ją apdovanojo ypatingomis vizijomis, apreiškimais, leido jai pažinti Dievo Gailėstingumą. Savo dienoraštyje Faustina aprašo, kokias žodžiais Viešpats ją pašaukė būti Gailėstingumo apaštale: „Senajame Testamente siunčiau pranašus pas savo tautą su griausmais. Šiandien siunčiu tave pas visą žmoniją su manuoju gailėstingumu. Nenoriu bausti

išvargintos žmonijos, bet trokštu ją išgydyti, glausdamas prie gailestingosios savo širdies" (*Dien. 1588*). Šv. Faustina visa širdimi atsiliepė į šį pašaukimą. Jos bendradarbiavimo ir atsidavimo Dievui dėka dabar turime regimą Dievo Gailestingumo ženklą – Gailestingą Jėzų paveikslą. Taip pat per ją Jėzus mus išmokė melstis Dievo Gailestingumo vainikėlių bei pakvietė mus švęsti Dievo Gailestingumo sekmadienį. Kalbant konkrečiai apie paveikslą, jis yra 1931 m. vasario 22 d. šv. Faustinos vizijos rezultatas. Vizijos metu Jėzus pasakė Faustinai, kad būtų nutapytas Jo paveikslas su užrašu: „Jėzau, pasitikiu Tavimi“. Faustinai tai buvo iššūkis, nes ji pati nemokėjo piešti. Jos dvasios tėvas, pal. kun. Mykolas Sopočka, padėjo jai surasti dailininką, kuris pagal jos pasakojimą nutapytų paveikslą. Pal. Mykolas po šv. Faustinos mirties tęsė jos pradėtą gailestingumo žinios skelbimo misiją. Iš istorijos žinome, jog tiek pati Faustina, tiek pati jos skelbiama Dievo Gailestingumo žinia susilaukė nemenkų išbandymų. Pati sesuo Faustina buvo nuvesta gydytojų patikrai, ištirti ar ji neserga kokia nors psichine liga. Paveikslas buvo pradėtas tapyti 1934 m. sausio 2 d. ir užbaigtas birželį. Faustina besilankydama menininko dirbtuvėje dažnai sustodavo pasimelsti ir prie Aušros Vartų koplyčios. Kalbant apie paveikslo simboliką, jame vaizduojamas prisikėlęs Kristus su nukryžiuo žaizdomis. Kairiąja ranka Jėzus liečia savo Švč. Širdį, iš kurios trykšta du spinduliai – raudonas ir balzganas. Šie spinduliai simbolizuoja iš pervertos Jėzaus širdies atsiradusius sakramentus ir Šv. Dvasios dovanas. Priimant

šias malones būtinas pasitikėjimas Jėzumi, į ką ir nurodo užrašas „Jėzau, pasitikiu Tavimi“. Pats Jėzus taip pat kalbėjo Faustinai apie tai, jog tikėjimas be gailestingumo darbų neatsiejamas, ir kad šis paveikslas „turi priminti mano gailestingumo reikalavimą, nes net stipriausias tikėjimas be darbų nieko nepadės" (*Dien. 742*). Tad trumpai tariant, šio paveikslo kultą sudaro pasitikinti malda susieta su gailestingumo darbais. Jėzus per šv. Faustina pažadėjo, jog, kas taip gyvens ir melsis, pelnys išganymo malonę. Baigiant kalbėti apie šv. Faustina reikia paminėti, jog ji mirė sunkiai sirgdama, aukodama savo kančias kaip maldą už nusidėjėlius. Ji pas Dievą iškeliavo 1938 m. spalio 5 d. Krokovoje. 1993 m. balandžio 18 d. Šventasis Tėvas Jonas Paulius II ją paskelbė palaimintąja, o 2000 m. – šventąja. Jos kapas yra Dievo Gailestingumo šventovėje Krokovoje, Lagievnykuose.

Norint aprašyti visus dalykus, kurie susiję su Vilniumi kaip gailestingumo miestu, nesutalpintume jų į jokią knygą. Čia apsiribojau glaustu pasakojimu apie žymesnius Vilniaus, kaip gailestingumo miesto, akcentus: karitatyvinę veiklą, špitoles, Aušros Vartų koplyčią, šv. Faustina, Gailestingą Jėzų paveikslą. O kur dar ir kiti asmenys, kurie susiję su Vilniumi ir gailestingumo žinia, kaip antai: pal. Mykolas Sopočka, šv. Kazimieras, Dievo tarnai – Helena Majevska ir Mečislovas Reins, bei daugelis kitų asmenybių, kurie vienas ar kitais būdais tiek Vilniui, tiek visam pasauliui liudijo Dievo Gailestingąją Meilę. Vilnius – gailestingumo miestas! ■

„JAU ABSOLVENTŲ“ PRISIMINIMAI

Seminarijos metų pabaiga daugeliui klierikų yra ypatingas metas, lydimas nuoširdžių emocijų ir nepamirštamų prisiminimų. Daugeliui šis laikas yra tikras lūžis, nes jie užbaigia svarbų formacijos etapą ir ruošiasi diakonato šventimams. Šiame straipsnyje mūsų VI kurso alumnai pasidalins savo prisiminimais bei mintimis apie laiką seminarijoje.

Linus Braukyla

Prisiminsiu:

IŠ PARENGIAMŲJŲ METŲ – krepšinį bežaidžiant sulaužytą mažąjį rankos pirštą.
IŠ PIRMOJO KURSO – randą ties kairiu riešu ir apsisprendimą būti diocezinio kunigu.
IŠ ANTROJO KURSO – gilesnį mokinytės supratimą.
IŠ TREČIOJO KURSO – draugystes seminarijoje ir kunigiškos bendrystės ilgesį.
IŠ KETVIRTOJO KURSO – norą baigti seminariją.
IŠ PENKTOJO KURSO – gilesnį celibato ir turto kaupimo apmąstymą.
IŠ ŠEŠTOJO KURSO – Exodus ir kryžiaus patirtį. Ir ramybę.

Miroslav J. Domanskij

Dėkoju Dievui už šiuos seminarijoje praleistus gražius ir turiningus septynerius metus! Per šiuos metus sutikau daug puikių, galėčiau sakyti, net šventų bažnytinių žmonių, kuriems rūpi pasaulis, rūpi kiekvieno žmogaus gyvybė, išganymas. Rūpi taip pat nuodėminga ir netobula Bažnyčia. Be to, šie metai buvo proga pamatyti gyvą ir tikrą tikėjimą tiek seminarijoje, tiek parapijų bendruomenėse ir paskirų jos narių. Supratau, kad tikinčiojo gyvenime negali būti vietos abejingumui, kuris uždaro duris žmonėms ir Dievui. Tai, kas žlugdo šeimas, visuomenę, valstybę ir Bažnyčią – mūsų visų ateitį. Kaip sakė dvasios tėvas: „kas myli, tam dvigubai skauda“. Todėl mylėti Jėzų Kristų ir Bažnyčią, reiškia pasitikėti ir veikti Jos gerovei nepaisant skausmo, nuodėmių ir sunkumų! Linkiu, kad seminarija taptų būtent susižavėjimo Jėzumi Kristumi ir Jo Bažnyčia vieta!

Deividas Stankevičius

Be abejonės prisiminsiu augimą santykiyje su Dievu ir artimu savo, taip pat nelengvą, bet įdomų procesą – supanašėjimą su Kristumi. Taipogi bendrystes ir brolystės iššūkius bei džiaugsmus. Rožinio maldą bei kryžiaus kelius mūsų nuostabiame parke. Visada prisiminsiu, kad seminaristo kambary gali apsigyventi sniego senis besmegenis!

Miroslav Ulevič

Prisiminsiu bendrystę, draugystę, nuoširdžius pokalbius, pasidalinimą džiaugsmu ir įvairiais sunkumais. Bendrą maldą, pasivaikščiojimus mūsų miške ir kurso išvykas. Be abejo, galimybę pabūti tyloje prie Švenčiausiojo Sakramento.

Klierikai Linas Braukyla, Miroslav J. Domanskij, Deividas Stankevičius, Miroslav Ulevič

www.seminarija.lt
www.facebook.com/Vilniausseminarija
www.instagram.com/sv_juozapo_seminarija

